

Boekbespreking

door Marcus van der Heide

Boekhandel Comenius te Naarden gaf ter gelegenheid van zijn 10-jarig bestaan *Herinneringen aan Holland* uit. Seifert, leraar aan een provinciaal gymnasium in Tsjecho-Slowakije, auteur van publicaties over scouting (oprichter van de Tsjechische tak van de Woodcrafters) en vertaler van Van Eeden in het Tsjechisch, bezocht in het voorjaar van 1921 de "grote dichter", zijn "geliefde geestelijke leider" Van Eeden in Bussum. Hij logeerde er een week. Van Eeden had hem met een gift van f 100,- in staat gesteld om naar Nederland te komen, aldus Jan Fontijn in zijn Van Eeden-biografie.

De reis van Seifert is een "sprookje" geworden. Toen hij de grens passeerde, ontvouwde zich voor zijn ogen al "een nieuwe ongelooflijk mooie, keurig geordende en welvarende wereld, ingebed in een onbedorven natuur". Zijn verslag over het Gooi, Amsterdam en Den Haag geeft een prachtig beeld van het Nederland uit de twintiger jaren van de vorige eeuw, maar getuigt vooral ook van zijn kennis van en inzicht in de "bescheiden gigant" Van Eeden. Overigens zijn de heren het niet altijd met elkaar eens. De mislukking van 'sociale coöperaties' als Walden bijvoorbeeld komt volgens Seifert, omdat dergelijke kolonies niet zijn gesticht voor kinderen, die "als ze man en vrouw zijn, de basis vormen voor de nieuwe menselijke maatschappij waar wij zo naar verlangen". Zijn bewondering voor de natuur, waarmee de mens in harmonie dient te leven,

heeft hij gemeen met Van Eeden. Bussum wordt gekenschetst als "een groot bos waarin her en der de villa's van rijke Amsterdammers verspreid liggen". Daartegenover heeft Hilversum "de bijsmaak van een fabrieksstad".

Op de fiets, Van Eeden op zijn 'revolutionaire' fiets "waarmee hij de Hollandse dorpjes en gehuchten is afgereden tijdens de spoorwegstaking [van 1903]", bezocht Seifert het "armetierige" Comeniusmuseum in Naarden. Vanuit Den Haag komend maakte hij op 29 maart nog de Comeniusherdenking hier mee. Huizen, de Lage Vuursche en Loosdrecht werden ook met een bezoek vereerd.

Van Van Eedens hang naar het Katholicisme [waartoe hij in 1922 overging] moet Seifert niets hebben, niet verwonderlijk wanneer we denken aan de vlucht van Comenius naar Holland en de katholieke overheersing van de Tsjechen ten tijde van de Habsburgers. Tijdens Seiferts verblijf hield Rathenau, de Duitse econoom/schrijver en minister van buitenlandse zaken [die met Van Eeden tot de niet van de grond gekomen *Forte Kreis*, een bond van vooraanstaande dichters en denkers, had behoord] een lezing over het kapitalisme in Amsterdam. Rathenau deed ook Bussum aan. Seifert citeert diens uitspraak tegenover Van Eeden: "Religie blijft, maar de kerk zal verdwijnen; tussen kerk en religie zijn grote verschillen". Op Goede Vrijdag

ging Seifert toch maar mee naar de Vituskerk in Bussum, waar hij voor 15 cent een betere zitplaats kon krijgen. Van Eeden en zijn vrouw hadden een vaste zitplaats.

Voor zijn terugkeer naar huis deed Seifert nog een paar dagen Bussum aan. Hij las in het bos de *Brieven van Frederik van Eeden* [aan Betsy van Hoogstraten uit de jaren 1889-1899; 1907] die hem diep ontroerden. Het bracht hem terug naar de realiteit, "dat hij weer terug moest naar Kladno, naar die akelige stad ginds waar liefde afwezig was, terug naar de eenzaamheid en treurigheid, – en hij begon te snikken, wierp zich in het gras en huilde lang, heel lang...", een 'sensibiliteit', met name ook Van Eeden zelf eigen.

De zeer leesbare vertaling van Mercks is voorzien van annotatie en een uitvoerige uitleiding. De kijk van een buitenlander op Van Eeden en het Holland van beginjaren twintig wordt door een dergelijke uitgave aan de vergetelheid ontrukkt. Het boek verscheen in een oplage van 750 genummerde exemplaren en is voorzien van een bladwijzer om de noten op de voet te kunnen volgen.

Miloš Seifert, *Herinneringen aan Holland. Op bezoek bij de dichter Frederik van Eeden* [U Bášníka Frederika van Eedena, Praha 1922]. Vertaling Kees Mercks. Boekhandel Comenius te Naarden, september 2003. ISBN 9080266949. € 20,-

Ja, ik word lid van de Historische Kring Bussum.

De contributie betaal ik na ontvangst van uw acceptgiro.

Naam en voorletters : .....

Straat : .....

Postcode en plaats : .....

Telefoonnummer : .....

Deze bon in een gefrankeerde enveloppe opsturen naar:

Ledenadministratie Historische Kring Bussum
 Huizerweg 54
 1402 AD Bussum

Steun uw vereniging: maak iemand lid!